

format

Eindverslag
Overige subsidies

Europees visserijfonds:
Investering in duurzame visserij

1 Algemene informatie

Aanvraagnummer	4600012918338
Vul één van deze nummers in: uw KvK-nummer, burgerservicenummer (BSN) of relatienummer. <i>Geef aan welk nummer u invult.</i>	202380047 ☐ KvK-nummer ☒ BSN ☐ Relatienummer
Projectnaam	Aantonen overleving discards tong en schol Nederlandse kottervloot
Projectperiode	01-04-2014 t/m 31-12-2015

2 Verloop en leermomenten uitvoering project

2.1 Verloop

2.1.1 Welke projectactiviteiten zijn gerealiseerd?

Beschrijf de activiteiten. Als er geplande activiteiten niet zijn gerealiseerd, geef dan de reden aan. Voor wijzigingen in het projectplan moet een wijzigingsverzoek zijn ingediend.

Alle geplande hoofdactiviteiten zijn gerealiseerd:

- Onderzoeksplan en protocol voor overlevingsonderzoek zijn in internationaal verband gerealiseerd.
- Ontwikkeling en productie overlevingsunits. Aantal units werd lager dan voorzien vanwege de kosten.
- Protocol voor selfsampling en training
- Onderzoeksreizen. Het aantal onderzoeksreizen is door onder andere door de internationale afspraken over doormonitoring bijgesteld tijdens het project. Een aantal activiteiten was vooraf niet voorzien en dienden ingepast te worden binnen de begroting. Bij een gelijkblijvende begroting voor IMARES waren uiteindelijk maximaal 7 reizen binnen het project Aantonen overleving mogelijk.
- Communicatie en eindrapportage. De (tussen)resultaten zijn gedurende het project gepresenteerd via het visserijnieuws, op bijeenkomsten met het Ministerie van Economische zaken, bijeenkomsten van de Producentenorganisaties, en met de sector op een tweetal bijeenkomsten op Stellendam en in IJmuiden.
- Internationale samenwerking

In de beschikking adviseert u om de visserijorganisaties uit Engeland en België te betrekken vanwege kennis die zij zouden hebben op gedaan. Het onderzoeken van relevante beschikbare kennis is in de voorbereiding nauwgezet uitgevoerd door IMARES en bleek voor platvis zeer beperkt

en vooral aanwezig bij de wetenschappelijke instituten. Deze instituten zijn allen vertegenwoordigd in de ICES-werkgroep WKMEDS onder voorzitterschap van IMARES. In deze werkgroep is het binnen dit project gebruikte protocol opgesteld. Namens de CVO is een aantal keren een vertegenwoordiger naar de bijeenkomsten afgevaardigd. Het protocol gebruikt voor het overlevingsonderzoek is met name door IMARES en het Belgische instituut ILVO uitgewerkt en in uitvoering gebracht. Het protocol is in de ICES-werkgroep vastgesteld.

Voor zover mij bekend is er op de ISIS in het verleden beperkte ervaring opgedaan met overlevingsonderzoek. Aangezien onderzoek op de ISIS veelal wordt uitgevoerd door IMARES is deze ervaring meegenomen in de ontwikkeling van het protocol. Ter informatie: Nederland heeft op dit moment de meest uitgewerkte wetenschappelijk geaccepteerde onderzoeksmethode en ten aanzien van overlevingsonderzoek op platvis veruit de meeste ervaring. In het kader van het dit project wordt kennis regelmatig uitgewisseld met het Belgische onderzoeksinstituut ILVO en de Belgische redercentrale. In het eindrapport van het project en de wetenschappelijke artikelen die nog gepland staan wordt samengewerkt met het ILVO aan een co-productie.

2.1.2 Is uw project volgens planning verlopen? Denk hierbij aan inhoud en tijd. *Geef ook aan welke activiteiten niet volgens planning zijn verlopen en wat er gedaan is om dit aan te pakken of op te vangen.*

De planning van het project en de begroting(sposten) is een aantal keren bijgesteld.

- De ontwikkelfase heeft mede door de internationale afstemming langer geduurd. Een protocol voor de onderzoekswijze is pas in het derde kwartaal van 2014 in concept tot stand gekomen. Een belangrijk aspect in het protocol bleek het langer dan 3 dagen monitoren van de vis. Deze monitoring vindt plaats te Yerseke waardoor er sprake was van vervoer over langere afstand. Het op een goede wijze vervoeren van de levende vis stuitte op uitvoeringsproblemen. Pas begin 2015 is een betrouwbare oplossing gevonden. Het protocol had grote gevolgen voor de budgetten en activiteiten binnen de projectfase.
- Overlevingsunits. Het ontwikkelen en de bouw van de overlevingsunits liep door de eisen die uit de internationale afspraken volgden forse vertraging op. De kosten per unit vielen daardoor ook veel hoger uit. Vanwege de hogere kosten is besloten minder overlevingsunits te produceren dan in het plan voorzien. Besloten is de units in zowel het project Aantonen overleving als het project Verbeteren verwerkingslijn in te zetten. De kosten worden daardoor verdeeld. Er zijn in totaal 3 units gemaakt, en een apart rek voor de monitoring in het lab. De totale kosten voor deze units bleven daardoor redelijk binnen de begroting.
- Controlevis. Op basis van het protocol van WKMEDS was controlevis wenselijk voor de beoordeling van de onderzoeksmethode. Deze vis is verkregen door middel van een eurkotter OD2/OD3 en in voorkomende gevallen apart gevangen door de GO23 en GO31. De controlevis werd vervolgens een aantal weken gemonitord en later ingezet bij de onderzoeksreizen. Het vangen en in leven houden van controlevis van voldoende kwaliteit zorgde binnen het project regelmatig voor vertraging. Deze kosten waren vooraf niet voorzien in het project en leidde tot wijzigingen binnen de kosten van IMARES.. In een wijzigingsverzoek zijn deze kosten vervolgens opgenomen in een wijzigingsverzoek.
- Uitvoering onderzoek. Er is voor gekozen voor de uitvoering van het onderzoek op uiteindelijk maximaal 3 schepen: de GY57, GO31 en GO23. Om de units te plaatsen bleken per schip technische aanpassingen noodzakelijk waardoor vanuit kostenoverwegingen het onderzoek op 3 schepen plaatsvindt. De units zijn uiteindelijk pas in februari 2015 volledig uit ontwikkeld.
- De projectfase met daadwerkelijk onderzoek startte door de langere aanloopfase circa 3 maanden later met een eerste onderzoeksreis eind 2014. De projectfase is gestart met een eerste onderzoeksreis in week 37 van 2014 met 1 overlevingsunit. In 2014 is uiteindelijk 1 reis uitgevoerd. In tegenstelling tot de in het projectplan geplande 6. Tijdens deze week bleken een aantal

aannames uit het projectplan niet correct. Voor een onderzoekreis blijkt het noodzakelijk om 2 onderzoekers aan boord te hebben. In de offerte van IMARES was uitgegaan van 1 onderzoeker. De reis op de GO31 heeft geleid tot een bijstelling van het uitvoeringsplan en begroting van IMARES. Bij een ongewijzigde begroting van IMARES zijn nu in totaal 7 onderzoekstreks (oorspronkelijk plan 18, tussentijdse wijziging naar 12 en uiteindelijk 7 reizen). Voor de wijzigingen in de begroting en uitvoering zal een wijzigingsverzoek worden ingediend.

In week 11 van 2015 is een tweede onderzoekstreks uitgevoerd met 3 units aan boord. De installaties en het vervoer voldeden aan de specificaties. De overige reizen zijn vervolgens in een strak schema ingepland. De uitvoering is met enkele kleine wijzigingen in de planning goed verlopen en ruim binnen de projectperiode afgerond.

2.1.3. Als de realisatie niet volgens planning is verlopen, geef dan aan waarom dit zo is en hoe u hiermee om bent gegaan.

Licht eventuele afwijking in realisatie en planning toe en geef aan hoe u dat heeft opgelost.

De redenen voor verschuivingen in de planning zijn vermeld onder 2.1.2.. De wijzigingen zijn in overleg met alle betrokken organisaties besproken en in een gewijzigde planning en begroting doorgevoerd.

Naast de afwijkingen in de realisatie die onder 2.1.2. zijn vermeld speelde nog een aantal zaken die vooraf niet voorzien waren:

- de hoeveelheid vis benodigd voor het onderzoek was hoger dan voorzien. IMARES heeft tussentijds het testplan voor dieronderzoek moeten herzien en toestemming bij de commissie voor dierproeven moeten aangeven.
- Taggen van vis. Om vissen individueel te volgen waren tags noodzakelijk. Deze kosten waren niet voorzien.
- Voedsel voor vissen in het lab. De grote hoeveelheden controlevis en de langere monitoringperiode leidde tot hogere kosten voor het houden van vis.
- Ziektes bij controlevis. In het lab van Yerseke is tweemaal een ziekte uitgebroken. De ruimte diende gedesinfecteerd te worden.

De extra kosten zijn grotendeels door verschuivingen binnen de begroting van IMARES opgelost. Alleen voor extra materiele kosten is een geringe overschrijding goedgekeurd.

2.2 Leermomenten

2.2.1. Als er zaken zijn die niet zijn gelopen zoals u had verwacht, kan dat belangrijk zijn voor toekomstige projecten of voor collega's die een soortgelijk project willen opstarten. Geef hieronder aan of er in uw project van dit soort 'leermomenten' zijn geweest.

Beschrijf om welke situaties het ging. Wat was het (mogelijke) gevolg? Hoe heeft u gehandeld of hoe u had kunnen handelen? Met welk doel en wat het (mogelijke) resultaat?

1. De wijzigingen in het project waren inherent aan een innovatieproject waar sprake is van een nieuwe aanpak. In de opstartfase liep de projectuitvoering tegen praktische uitdagingen aan die consequenties hadden voor de uitvoering. Van te voren waren deze situaties niet te voorzien. Budgettaire beperkingen maakte het noodzakelijk de ambities wat betreft de omvang van het onderzoek bij te stellen.

2. De kosten van de projecten met een nieuwe innovatieve aanpak en methoden zijn vooraf niet goed te begroten. De systematiek van gedetailleerde begrotingen en offertes die vereist wordt bij

subsidieaanvragen leidt gegarandeerd tot wijzigingen gedurende het project. Binnen een project moet van te voren voldoende financiële ruimte voor onvoorziene omstandigheden aanwezig zijn om tot een goede afronding te kunnen komen.

3. Gedetailleerde begrotingen en offertes zijn niet of nauwelijks realistisch. Wijzigingen horen bij een dergelijk project.

4. Wijziging 'spelregels' subsidieverantwoording. Discussies over investeringen versus kosten, en verbonden partijen waarbij veel energie verloren ging aan de aandacht voor de 'juiste regeltjes en de aandacht afleiden van het realiseren van de uitvoering van zinvol onderzoek en het realiseren van de projectdoelstellingen

2.2.2. Geef hieronder aan welke leermomenten u verwacht.

3 Resultaten project

3.1 Doelstelling projectplan

3.1.1 Wat zijn de effecten die u had verwacht en heeft u die gehaald?

Gebruik de doelstellingen van uw goedgekeurde projectplan (met eventuele wijzigingen daarop) als vertrekpunt en vul de onderstaande tabel per doelstelling in. Meer informatie over de doelstelling van de regeling, vindt u op rvo.nl.

Geef per doelstelling aan wat de oorspronkelijke situatie was en wat het gerealiseerde effect is na het project. Vul een meetbare waarde in. *Bijvoorbeeld: het doel van uw project is het verhogen van de werkgelegenheid. De oorspronkelijke situatie is 2 fte en het gerealiseerde effect na het project is 5 fte.*

Doelstelling(en) volgens projectplan	Verwacht effect	Oorspronkelijke situatie	Gerealiseerd effect
Komen tot om te komen tot een internationaal afgestemd en wetenschappelijk onderbouwd inzicht in de huidige overlevingskansen van discards in de diverse visserijen van de Nederlandse vloot	* Protocol voor overlevingsonderzoek *	* Geen voldoende inzicht in overleving voor met tong, schol en schar * Onduidelijkheid waaraan onderzoek naar overleving moet voldoen	WKMEDS protocol voor overlevingsonderzoek Wetnecshappelijk onderbouwde cijfers over overleving
Factoren identificeren die van invloed zijn op overleving om als aanknopingspunt te dienen in het verder	Zicht op beïnvloedbare factoren voor overleving	Geen onderbouwd zicht op beïnvloedbare factoren	enigszins zicht op factoren.

verbeteren van discards overleving			
Uitzicht houden op uitzondering aanlandplicht obv 'hoge' overleving	Zicht op uitzondering door gebrek aan data	Geen zicht op uitzondering door gebrek aan data	Zicht behouden. Overleving in ieder geval groter dan nul.
Internationaal afgestemd onderzoek	Draagvlak voor resultaten binnen EU	Geen data beschikbaar	Gezamenlijk met Belgie data beschikbaar en internationaal afgestemd onderzoek.

3.1.2 Wilt u een toelichting geven op een bepaald punt in de tabel? Geef dit aan door in de tabel een verwijfsnummer te zetten. Hieronder licht u ieder verwijfsnummer toe.

3.1.3 Heeft u de doelstellingen volgens het goedgekeurde projectplan behaald? Als er doelstellingen niet zijn gehaald, geef dan aan wat de reden is geweest waarom het doel niet is gehaald en welke acties zijn ondernomen om het doel wel te halen.

Doelstellingen gehaald, al waren meer data gewenst. Nu nog onvoldoende gegevens in evrschillende omstandigheden

3.2 Doelstelling communicatie

3.2.1 Direct na afloop van uw project bent u verplicht om de kennis en resultaten openbaar te maken. Geef aan hoe u over de resultaten van het project heeft gecommuniceerd (bijvoorbeeld vakblad publicaties, nieuwsbrieven, internetpublicaties).

Beschrijf alle verspreide projectresultaten (datum, wat, waarmee, doelgroep, etc.).

Stuur een kopie van deze publicaties en/of andere communicatie uitingen als bijlage mee.

IMARES publiceert de resulaten in een rapport. Een rapport tezamen met de resultaten van Verbeteren Verwerkingslijn. Het rapport zal op de website van IMARES gepubliceerd worden en op de website van de CVO.

De resulaten zijn op twee bijeenkomsten te Stellendam en IJmuiden (11 en 12 december) gedeeld met de sector. Tijdens het project zij tussenresultaten via artikelen in Visserijnieuws verschenen. Daarnaast is er twee keer een bijeenkomst met het Ministerie van Economische zaken en de RVO gehouden waar de voortgang en tussenresulaten gedeeld zijn.

3.2.2 Heeft u de geplande communicatiedoelstellingen volgens het projectplan gehaald? Waarom is de doelstelling gehaald? Als er communicatiedoelstellingen niet zijn gehaald, geef aan hoe dat komt .

Beschrijf per communicatiedoelstelling of die is gehaald en waarom wel of niet.

In het project was geen specifieke communicatiedoelstelling geformuleerd. De resultaten en de methodiek zijn in voldoende mate gedeeld en bekend binnen de sector. De resultaten vallen vooralsnog tegen ten opzichte van de verwachte resultaten vooraf.
Het belang dat de sector hecht aan oeverlevingsonderzoek komt naar voren door een aanvraag voor evrvolgonderzoek in het kader van het EFMZV

3.3 Publicatie-eisen

3.3.1 Zijn er publicaties geweest over uw project en voldoen deze aan de voorwaarden van de regeling (zie mijn.rvo.nl)? *Zijn er brochures, persberichten en dergelijke uitgegaan en is er vermeld dat het project subsidie krijgt vanuit de EU? Indien nodig is er een bord/plaquette geplaatst? Stuur als dit mogelijk is de bewijsstukken mee.*

De publicaties voldoen aan de eisen van de EU. Zie www.cvo.nl en rapport IMARES, en diverse presentaties.

4 Overige informatie

4.1 Vergunningen

4.1.1 Waren er vergunningen nodig voor het realiseren van het project? Geef aan welke vergunningen dit zijn en of ze zijn afgegeven.

Er waren ontheffingen nodig voor dierproeven en ontheffingen voor het aan boord houden en aanlanden van ondermaatse (levende) vis. De ontheffing voor dierproeven is een ontheffing door IMARES geregeld en onder geheimhouding van namen en testen beschikbaar wordt gesteld aan de NVWA. De overige ontheffingen voor de deelnemende schepen (GO31, GO23, OD2 en OD3) zijn afgegeven door de RVO. Daarnaast heeft de GY57 ontheffingen van de Engelse controleautoriteit verkregen.

4.2 Andere financiers

4.2.1 Zijn er naast de subsidie en uw eigen vermogen nog andere financiers van het project (bijvoorbeeld andere subsidies)? Zijn er nog vertragingen of andere problemen met de financiering van het project?

Nee, er zijn geen andere financiers. De kosten vanuit de CVO zijn gefinancierd vanuit de aangesloten Producentenorganisaties.

De vertraagde afhandeling van voorschotverzoeken heeft enkele malen geleid tot een vertraagde betaling van leveranciers.

5 Opmerkingen of toelichtingen

5.1 Heeft u nog opmerkingen of toelichtingen?

Geef een beschrijving. .

6 Bijlagen

☒ Een kopie van alle publicaties en of andere communicatie uitingen.
☒ Overige bijlagen

7 Naam en datum

Naam	Ricahrd Martens
Datum	31-12-2015